

Analyse EZ-subsidieregelingen voor stimuleren landbouw

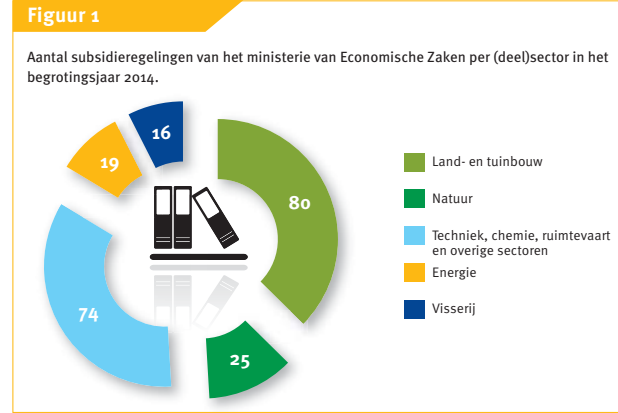
Boer en adviseur vissen achter subsidienet

Voor welke economische sector heeft het ministerie van Economische Zaken de meeste subsidieregelingen opengesteld? Dat blijkt met stip de landbouw te zijn. Wie denkt dat de ondernemers – boeren en erfbedrevers – rijk worden van de innovatiesubsidies, heeft het echter volledig mis. De ondernemers vissen bij het uitdelen van de gelden achter het net. Het geld gaat vooral naar onderzoeksinstellingen en projectenorganisaties.

Geesje Rotgers

Met regelmaat kondigt het rijk nieuwe subsidieregelingen aan voor het stimuleren van innovaties in de landbouw. In de afgelopen maanden werd bijvoorbeeld een nieuwe regeling afgekondigd voor de sanering van asbest. Ook zegde de kersverse staatssecretaris Martijn van Dam toe monomestvergisting te willen ondersteunen. Hiervoor komt in een nieuwe SDE+-regeling (Stimulering Duurzame Energieproductie) extra budget beschikbaar. Het ministerie van Economische Zaken zegt zich in te zetten voor een duurzaam, ondernemend Nederland. Dit betekent volgens dit ministerie een uitstekend ondernemersklimaat en een sterke internationale concurrentiepositie door de juiste randvoorwaarden te creëren en door ondernemers de ruimte te geven om te vernieuwen en te groeien, en door aandacht te hebben voor onze natuur en leefomgeving. De redactie van V-focus besluit aan de hand van de subsidieregelingen van het ministerie van Economische Zaken te toetsen in hoeverre dit opgaat voor ondernemers in de landbouw, voor andere economische sectoren en de natuur. Dit doen we aan de hand van de regelingen vermeld in de Rijksbegroting.

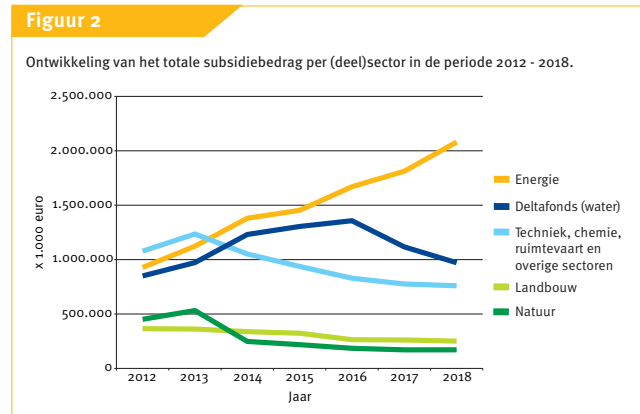
Analyse 214 EZ-subsidieregelingen
V-focus analyseerde de subsidieregelingen van het ministerie van Economische Zaken, zoals vastgesteld in de Rijksbegroting 2014 (periode 2012 tot en met 2018). Het gaat om in totaal 214 regelingen. Er is bewust gekozen voor een iets eerder begrotingsjaar, omdat

van de vermelde (vaak meerjarige) subsidieregelingen dan beter kon worden nagegaan waar het geld is besteed. Van lopende regelingen zijn geregeld projectenwebsites en evaluaties beschikbaar. Voor regelingen die nog moeten gaan lopen, zijn die minder vaak aanwezig. Wij koppelden de subsidieregelingen aan een economische sector, zoals de landbouw, energie of de natuur (voor de sector natuur is ook het rijksgeld meegenomen dat via de provincies wordt verdeeld). Omdat het Deltafonds (waterbeheer) een belangrijke relatie heeft met de landbouw, is dit losstaande subsidieproject ook meegenomen.

Ten slotte is voor de landbouwsubsidies geïnventariseerd bij welke groep (primaire sector, adviesorganisaties, onderwijs, wetenschap, (semi)overheid) het subsidiegeld terecht komt.

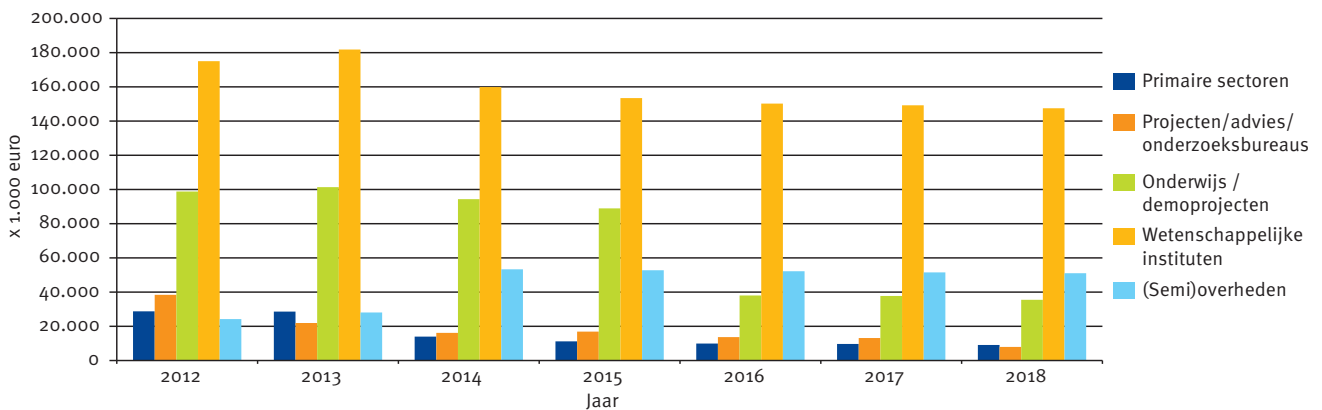
Landbouw heeft meeste regelingen
Van alle economische sectoren in Nederland blijken veruit de meeste geldpotjes op het ministerie van Economische Zaken bestemd voor de land- en tuinbouw. Het gaat om in totaal 80 stuks (37 procent van het totaal). Dat zijn er meer dan de sectoren techniek, chemie en ruimtevaart bij elkaar. Ook voor de sector natuur zijn relatief veel verschillende

Boerengeld naar projectenorganisaties
‘Nederlandse varkens- en zuivelboeren kunnen met 29,94 miljoen euro rekenen op een substantieel deel van de beloofde 500 miljoen euro die door de Europese Commissie is aangekondigd om boeren in Europa te ondersteunen.’ Dat liet het ministerie van Economische Zaken vorig najaar weten. Deze meevaller, die volgens het ministerie ten goede komt aan de Nederlandse boeren, zal echter niet op de bankrekeningen van de boeren worden gestort. Het geld is bestemd voor projecten voor het stimuleren van mestverwerking, weidegang en weidevogels. Het geld zal dus gaan naar projectenorganisaties.

Figuur 3

Waar komen de subsidiebudgetten die EZ reserveert voor innovaties in de landbouw terecht? De gelden van in totaal 80 EZ-subsidieregelingen uitgesplitst naar doelgroep.

geldpotjes aanwezig, in totaal 25 stuks. Daarmee zijn er meer subsidieregelingen voor de natuur dan voor de energiesector (zie figuur 1). Het aantal regelingen is overigens geen maat voor de totale hoeveelheid subsidiegeld die beschikbaar is voor een sector. De landbouw heeft dan wel veel regelingen, maar per regeling zijn de budgetten gemiddeld laag. In figuur 2 staat de ontwikkeling van het totale subsidiebudget per sector.

Uit figuur 2 blijkt de forse toename van de subsidies voor de energiesector. Deze toename is vooral te danken aan de regeling 'Stimulering Duurzame Energieproductie' (SDE+-regeling). Bedrijven en (non-profit) instellingen die hernieuwbare energie (gaan) produceren, kunnen gebruik maken van deze subsidieregeling. Het gaat dan om energie uit biomassa, geothermie, water, wind en zon. Ook de landbouwsector kan, als zij investeert in deze bedrijfstak, een beroep doen op de SDE+-regeling. Uit de figuur blijkt verder dat de subsidies voor de landbouw gestaag dalen. Ieder jaar is er wat minder geld te verdelen voor innovaties in de land- en tuinbouw. Opvallend is ook de plotselinge sterke afname van de geldstroom voor de natuur, enkele jaren geleden. Voormalig staatssecretaris Henk Bleker (2010-2012) zette rigoureuus het mes in de aanvankelijk gestaag oplopende rijksuitgaven voor de natuur.

Krimpende landbouwsubsidies

Een interessante vraag is hoeveel geld voor het stimuleren van ondernemers in de land-

bouw daadwerkelijk bij die ondernemers terecht komt. Voor het beantwoorden van deze vraag koppelt de redactie alle specifieke landbouwregelingen aan de partijen die het geld ontvangen (primaire ondernemers, adviseurs). Wat opvalt is dat er relatief weinig geld voor innovaties in de landbouw, terecht komt bij de primaire ondernemers, tegenwoordig nog slechts zo'n 10 miljoen euro, zie figuur 3. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat primaire agrarische ondernemers ook een beroep kunnen doen op algemene regelingen, zoals voor duurzame energie. Verder hebben vrijwel alle partijen te maken met een afname van de geldstroom tussen 2012 en 2018. Het budget voor de wetenschap wordt in totaal met 15 procent afgeroomd. Er is echter één groep die zijn subsidiebudget ziet stijgen: de (semi)overheden. Dit komt door de opheffing van de productschappen. Het Rijk maakte tot en met 2013 jaarlijks een slordige 20 miljoen euro over naar de productschappen voor de zogenoemde 'medebewinds-taken'. Met de opheffing van de schappen moeten die taken bij de overheid worden ondergebracht. Daarvoor is zo'n 50 miljoen euro per jaar begroot. Waarom zoveel? Desgevraagd laat het ministerie weten dat de inbedding van die taken en de afvloeiing van medebewindspersoneel geld kost. Verder valt het dalende budget voor het groen onderwijs op in de komende jaren. De Tweede Kamer wil het groen onderwijs overhevelen van Economische Zaken naar het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Krimpende subsidies voelbaar

Een van de grotere bedrijven die het moet hebben van subsidies is Projecten LTO Noord. De organisatie berichtte onlangs dat in 2015 werd gewerkt aan 175 projecten. Om welk subsidiebedrag het in totaal ging in 2015 wil Evelien Kloosterboer, directeur van de organisatie, niet zeggen. Wel dat 2015 een goed jaar was voor wat betreft gesubsidieerde projecten. Kloosterboer erkent dat het steeds lastiger wordt om subsidiegelden binnen te halen. De budgetten krimpen, niet alleen voor primaire ondernemers, maar ook voor andere organisaties. Kloosterboer ziet dat de EU-fondsen (POP3-gelden) in de toekomst weliswaar belangrijker worden, maar dat de kosten die mogen worden opgevoerd voor overhead (je werkplek) krappere worden.

Op welke thema's verwacht Kloosterboer in de komende jaren gelden binnen te halen? "De belangrijkste thema's worden energie, bodem en water. Om voldoende financiering te vinden, zal daarnaast slim moeten worden samengewerkt met andere partijen, zowel in de uitvoering als in de financiering. De financiering wordt meer een kwestie van het bundelen van geldpotjes."